

# ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС

УДК 346.12:368.12

## ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВОГО РИЗИКУ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КАПІТАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА

Валерія ДУДАРЕНКО,  
аспірант кафедри господарського права  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

### АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена з'ясуванню правової природи страхового ризику під час здійснення капітального будівництва. З метою висвітлення зазначеної категорії проаналізовано наукові підходи до визначення поняття ризику, етимологію слова, виділено її основні ознаки та сутність указаної категорії. Установлено характерні особливості страхового ризику і проведено розмежування з категорією випадковості. Здійснено аналіз позиції українського законодавця щодо поняття страхового ризику. Наведено позиції вчених щодо поняття капітального будівництва й на основі узагальненого аналізу виділено основні ознаки, що притаманні такому виду господарської діяльності. Подано авторське визначення поняття страхового ризику під час здійснення капітального будівництва.

**Ключові слова:** страховий ризик під час здійснення капітального будівництва, ризик, страховий ризик, капітальне будівництво.

### THE FEATURES OF INSURANCE RISK IN CAPITAL CONSTRUCTION BUSINESS

Valeriia DUDARENKO,  
Postgraduate Student at the Department of Economic Law  
of Taras Shevchenko National University of Kyiv

### SUMMARY

The article is devoted to the disclosure of the legal nature of insurance risk in capital construction business. To highlight this concept, the approaches to risk definition, the etymology of the word are analyzed, the main features are highlighted, as well as the definitions given in the dictionaries. The characteristic features of insurance risk are established, as well as a distinction is made with randomness. The position of Ukrainian legislation on the concept of insurance risk is considered. The positions of scientists concerning the term of capital construction are given and on the basis of analysis are identified the main features of this type of economic activity. The author's definition of insurance risk in the capital construction business.

**Key words:** insurance risk in capital construction business, risk, insurance risk, capital construction business.

**Постановка проблеми.** Економіка сучасних країн безперечно пов'язана з наявністю ризиків. У цьому розрізі ризик проявляється найчастіше як частина діяльності суб'єктів господарювання, а саме елемент ухвалення рішень керівника. Динамічність процесів і нестабільне зовнішнє середовище суттєво підвищують ризики. Саме тому з'явився механізм страхування ризику як способу його мінімізації й убезпечення фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Ризик набув певних особливостей у сфері капітального будівництва, адже такий вид господарювання має низку іманентних особливостей. Тож страховий ризик під час здійснення капітального будівництва потребує комплексного аналізу. Для дослідження сутності поняття «страховий ризик» попередньо необхідно здійснити глибокий і всебічний аналіз теоретичних досліджень, у тому числі історичного аспекту розвитку такого явища.

Метою й завданням статті є з'ясування особливостей страхового ризику під час здійснення капітального будівництва; формулювання авторського визначення поняття страхового ризику; виділення особливостей здійснення господарської діяльності у сфері капітального будівництва.

**Виклад основного матеріалу.** Ризик є небезпеккою або можливістю зазнати збитків чи шкоди, які виникають унаслідок

лідок несприятливих подій [22, с. 195], а суб'єкт господарювання не може уникнути ризиків під час здійснення капітального будівництва, їх реалізації, однак прагне їх обмежити (мінімізувати в разі настання). Одним із механізмів мінімізації ризиків є страхування, зокрема для учасників процесу капітального будівництва – страхування ризиків, що виникають у процесі здійснення капітального будівництва. Для формулювання поняття страхового ризику необхідно дослідити більш широке поняття ризику.

Ризик особливо під час здійснення господарської діяльності залежить, як правило, від зовнішніх факторів, зокрема політичної ситуації в країні, природно-кліматичних умов, соціального напруження й таких внутрішніх факторів, як матеріально-технічна база, маркетингова стратегія, кадрова політика тощо [20]. Теоретичні дослідження і практичний досвід доводять багатозначний характер ризику.

Науковці зазначають про відмінність ризику та невизначеності [15, с. 10] як категорій, що характеризуються певною спорідненістю сутності і змісту. Уперше А.Х. Уїллетт указав про необхідність розмежування зазначених явищ, стверджуючи, що ризик – об'єктивне явище, що корелює із суб'єктивною невизначеністю настання небажаної події [26, с. 6],

із чим, на нашу думку, варто погодитися, адже реалізація ризику й ототожнення такої події з ризиком перетворює на об'єктивно існуюче явище – реалізований ризик, який до моменту настання був імовірною вірогідністю. Інший науковець – І. Пфеффер – визначав відношення між ризиком і невизначеністю так: «Ризик ... являє собою комбінацію декількох видів азарту, він вимірюється ймовірністю; невизначеність вимірюється рівнем віри. Ризик – це стан світу; невизначеність – стан уяви» [24, с. 42]. Іншими словами, автор зазначає, що до моменту реалізації ризику він є невизначеністю, проте все ж частіше ризик передбачуваний і визначений особливо для цілей страхування.

На нашу думку, вказані категорії є відмінними між собою з огляду на наявність таких ознак, що притаманні ризику: ймовірність та об'єктивну можливість реалізуватися, тобто вірогідність настати певній події.

Сутність категорії ризику доцільно розглядати спираючись на зміст такої категорії, яка визначена в словниках.

1. С.І. Ожегов поняття ризик визначає як «можливість небезпеки або дія на вдачу в надії на щасливий результат» [11].

2. А. Райзберг ризик визначає як небезпека виникнення непередбачених утрат очікуваного прибутку, доходу або майна, коштів у зв'язку з випадковою зміною умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [17, с. 358].

3. А.Г. Грязнова ризик розглядається ризик як «вірогідність настання подій із негативними наслідками» [19].

На нашу думку, найбільш вдалим розумінням категорії ризик є визначення А.Г. Грязновой, з огляду на влучність, відповідність позиції законодавця, не звужування до витрат і не абстрактно-емоційне порівняно з визначенням А. Райзберга.

Проведений аналіз поняття «ризик» довів, що серед науковців немає загальновизнаного підходу. На нашу думку, ризик доречно визначати як імовірність настання певної події. Ще одним аргументом щодо розуміння його сутності є застосування такого підходу законодавцем у страховій діяльності, зокрема ст. 8 Закону України «Про страхування» [16].

М.С. Клапків у монографічному дослідженні зазначає, що прагматичний, а водночас і неоднозначний характер властивий тим визначенням змісту ризику, які застосовуються у страховій діяльності. У міжнародній страховій практиці поняття «ризик» водночас широко вживається в потрібному значенні:

- вид загрозливої поведінки;
- імовірність появи події, яка загрожує завданням збитків;
- предмет договору страхування (об'єкт) [9, с. 39].

Юридична наука містить відому «тріаду» [18, с. 30], яка проявляється в асоціації ризику з різними випадковими подіями та їх причинами: стихійними лихами, природними катаклізмами, діями, що призвели до збитків [25, с. 16–19]. Однак, на думку польського вченого З. Шиманського, взаємозамінне користування поняттями «ризик» і «надзвичайний випадок» не завжди є не тільки можливим, а й випадковим. Це тому, що поняття «надзвичайний випадок», як він вважає, означає більш широку сферу охоплення, а тому не є досить точним. Не всі випадки однаковою мірою придатні до охоплення їх страхуванням, тобто є страховими. Це зумовлює обмежене застосування цього поняття тільки до тих надзвичайних випадків, які виступають незалежно від волі суб'єктів, зачеплених цими випадками, і становлять для них надзвичайне явище, а крім того, вони виступають масово зі статистичною закономірністю [26, с. 37].

Друге значення ризику – як об'єкта страхування – здебільшого вживається страховиками – практиками, прихильниками ототожнення ризику з об'єктом страхування (предметом договору страхування) або їх сукупністю. Варто відмітити, що українське законодавство не оперує категорією об'єкта страхування, нині використовується поняття «предмет дого-

вору страхування», що, на переконання окремих дослідників, не вдале, без належного обґрунтування, але сьогодні відображає об'єкт страхування [14, с. 311].

Третью визначенню ризику поряд із двома попередніми – ймовірності настання певної події – перевагу надають математики.

Академік К.Г. Воблий пояснює відмінності поняття ризику у страхуванні передусім в абстрактній (теоретичній) і конкретній (практичній) площинах: теоретики називають ризиком кількісну міру небезпеки або середній розмір можливого збитку, а практики-страховики це початково абстрактне поняття наділили конкретним значенням, розуміючи під ризиком передусім об'єкт страхування, наприклад, життя, майна, тобто той предмет, який у разі настання певної події може бути знищеним [6].

З вищенаведеного можна зробити висновок, до якого ми всебічно приєднуємося, що теоретично сприймати, а тим більше досліджувати ризик як абстрактний показник імовірності настання певної події є неможливим. Сучасна фахова література має дещо відмінний погляд від зазначених позицій. Польський професор В. Гороновський, будуючи власну «тріаду ризику» (поряд із подіями й предметами) у її третьому значенні ризиком вважає кількісно визначену сукупну величину, яку формують певні предмети й небезпечні події, що їм загрожують. Конкретним прикладом такого розуміння ризику може бути страховий портфель страхового закладу (страховика) [23].

Категорія ризику в цивільному праві найбільш повно досліджена в праці В.А. Огензіхта, який навів підходи, що існують в економічній і юридичній літературі [12]. Згідно з його концепцією, страхувальник страхує свій майновий інтерес від імовірного ризику, який може бути реалізованим, а може й не реалізуватися. Реалізується страховий ризик завжди через певний страховий випадок як ознаку страхових правовідносин, із чим варто погодитися.

З огляду на чинне законодавство України, страховим ризиком визнається певна подія, на випадок якої проводиться страхування та яка має ознаки ймовірності й випадковості настання (ч. 1 ст. 8 Закону України «Про страхування») [16].

Наведемо вище дає нам можливість виділити основні ознаки, що притаманні страховому ризику:

- імовірність настання події;
- заздалегідь визначений розмір страхової суми, в межах якої страховик може нести відповідальність у разі реалізації ризику;
- визначений об'єкт, що береться на страхування (предмет договору страхування);
- вірогідність виникнення збитків унаслідок страхового випадку, тобто внаслідок реалізації страхового ризику;
- можливість недоодержання очікуваного доходу.

Уважаємо за необхідне звернути увагу на відмінність загальнотеоретичного поняття ризику у праві і страхового ризику як спеціальної переважно загальнонаукової (міждисциплінарної) категорії. Будь-який конкретний ризик (ризик пожежі, крадіжки тощо) – це тільки можливість настання певної події з визначеною ймовірністю (наприклад, горіння застрахованого будинку або викрадення автомобіля). Випадковість – це раптовість і непередбаченість настання певної події. Страховий ризик – це обов'язково такий, що передбачений договором страхування.

Отже, вище нами проаналізовано погляди вчених на поняття ризику, яке набуває певних особливостей у сфері страхування, виділено основні ознаки ризику й визначено страховий ризик як певну подію, на випадок якої проводиться страхування та яка має ознаки ймовірності й випадковості настання, з визначеним розміром страхової суми в договорі страхування, в межах якої страховик може нести відповідальність щодо конкретного об'єкта (предмета договору).

Для конкретизації проблематики дослідження щодо визначення специфіки страхового ризику під час здійснення капітального будівництва необхідно визначити поняття капітального будівництва, щоб стало можливим визначити сутність категорії страхування ризику під час здійснення капітального будівництва й виділити його ознаки.

Дослідженню поняття «капітальне будівництво» присвячено роботи науковців юристів та економістів. В економічній енциклопедії поняття «капітальне будівництво» трактується як галузь сфери матеріального виробництва, що забезпечує спорудження нових об'єктів, технічне переоснащення та реконструкцію підприємств, завдяки чому здійснюється розширене відтворення основних фондів у всіх сферах народного господарства [19]. Економісти К.А. Огай і В.В. Акімов визначають капітальне будівництво як складний багатофакторний процес, що потребує великих витрат економічних ресурсів у перебігу певного періоду. До економічних ресурсів вони зараховують фактори, які потрібні для процесу виробництва: капітал, працю, землю та підприємництво [1, с. 112].

Поняття капітального будівництва досліджувалося і в юридичній літературі, Зокрема, О.М. Вінник розглядає капітальне будівництво як форму інвестиційної діяльності, а саме як господарську діяльність із виробництва основних фондів народного господарства, яка полягає у здійсненні суб'єктами інвестиційної діяльності практичних дій стосовно реалізації інвестицій у будівельну продукцію [5, с. 493]. Досліджуючи загальнотеоретичні питання капітального будівництва в господарському праві, О.О. Квасніцька встановила, що капітальне будівництво – це різновид діяльності суб'єктів господарювання, змістом якої є сукупність практичних дій, яка спрямована на забудову території, створення нових будівель, споруд, об'єктів виробничого й невиробничого призначення, об'єктів незавершеного будівництва (за винятком тимчасових споруд, кіосків, навісів та інших подібних споруд), пускових комплексів і реконструкції, яка опосередковується низкою господарсько-правових договорів, а саме: на проектування, дослідницькі роботи, постачання, підряд, енергопостачання, купівлі-продажу тощо [7, с. 449]. Як зазначає М.С. Біленко, суб'єктам господарських правовідносин у капітальному будівництві притаманні такі ознаки: безпосереднє здійснення господарської діяльності у сфері капітального будівництва, предметом якої є виконання будівельних і пов'язаних із будівництвом робіт; створення (набуття статусу суб'єкта господарювання) у встановленому законом порядку, що, як правило, пов'язується з їх державною реєстрацією; наявність відокремленого майна, необхідного для здійснення суб'єктом господарювання діяльності у сфері капітального будівництва; наявність господарської правосуб'єктності (можливості мати і здійснювати господарські права й обов'язки у сфері капітального будівництва, відповідати за їх належне виконання) [4, с. 62]. Доктор юридичних наук В.Г. Олюх зазначає, що поняття «капітальне будівництво» може використовуватись поряд із поняттям «будівельна діяльність», адже відображає окремий аспект будівельної діяльності, що характеризується підвищеними суспільними очікуваннями щодо безпеки та якості робіт у будівництві, притаманних професійній господарській діяльності, орієнтованої на певну мету діяльності [13, с. 733]. У свою чергу, Г.М. Гриценко в дисертаційному дослідженні окреслив три такі особливості капітального будівництва:

1) на відміну від промислового виробництва, в будівництві продукція нерухома й використовується лише там, де вона створена. Переміщуються лише трудові ресурси та знаряддя праці;

2) процес виготовлення продукції будівництва займає тривалий період часу (обчислюється не лише місяцями, а й у разі будівництва великих об'єктів роками), отже, на довгий час залучає робочу силу й засоби виробництва в будівельний процес;

3) будівельне виробництво пов'язане з багатьма галузями та підприємствами (об'єднаннями, фірмами) [8, с. 19].

Розбіжності у визначеннях різних науковців зумовлені тим, що кожен із дослідників виділяв якусь одну рису капітального будівництва, не розкриваючи його повністю. В одних визначеннях робиться акцент на характер техніко-економічних відносин, в інших – на ресурсні елементи, у третіх – на кінцевий результат виробничої діяльності будівництва.

Наше дослідження дає змогу виділити такі ознаки капітального будівництва:

1) це вид господарської діяльності: інвестиційна, господарсько-виробнича (будівельна), організаційно-господарська;

2) кінцевим результатом здійснення такої діяльності є створення об'єкта нерухомості;

3) визначене коло суб'єктів (замовник, генеральний підрядник, підрядні організації), які пройшли відповідні процедури дозвільного характеру;

4) здійснюється із залученням трудових, грошових, науково-дослідницьких ресурсів тощо;

5) основою для взаємодії учасників є договірні відносини;

6) як правило, має тривалий характер здійснення;

7) пов'язане із взаємодією з державними органами й органами місцевого самоврядування (отримання дозвільної документації, погодження, допуски).

З огляду на вищезазначене, на нашу думку, **капітальне будівництво** – це вид господарської діяльності, який здійснюється визначеними законом суб'єктами на договірній основі, результатом якого є створення об'єкта, пов'язане із залученням грошових, трудових, науково-дослідницьких ресурсів, може мати тривалий характер і зобов'язує отримувати дозволу й погодження на здійснення будівництва.

Визначаючи страховий ризик під час здійснення капітального будівництва, можна дійти висновку, що він має низку ознак:

– це певна подія, на випадок якої проводиться страхування та яка має ознаки ймовірності й випадковості настання;

– вид добровільного страхування;

– підставою виникнення зобов'язань сторін є договір страхування відповідних ризиків;

– заздалегідь визначений розмір страхової суми, в межах якої страховик може нести відповідальність;

– визначений об'єкт, що береться на страхування (предмет договору страхування);

– вірогідність виникнення збитків унаслідок настання страхового випадку, тобто внаслідок реалізації страхового ризику;

– можливість недоотримання очікуваного доходу;

– об'єкт, який може бути застрахований, визначається у правилах страхування страховика, затверджених відповідно до чинних вимог, а отже, вид страхування є переважно добровільним за формою здійснення;

– ризики, які можуть бути застраховані, під час здійснення капітального будівництва, як правило, визначаються відповідно до кожного етапу будівництва (проектні роботи, монтажні, здача в експлуатацію) і для різних суб'єктів (замовник, підрядник, інвестор).

Проведене дослідження дає нам змогу сформулювати поняття страхового ризику під час здійснення капітального будівництва.

**Страховий ризик під час здійснення капітального будівництва** – це певна подія, на випадок якої проводиться добровільне страхування за договором, яка має ознаки ймовірності й випадковості настання, де встановлюється заздалегідь визначений розмір страхової суми, в межах якої страховик несе відповідальність відповідно до визначеного об'єкта страхувальника і здійснює страхове відшкодування страхувальнику (вигодонабувачу, третій особі) за договором

страхування (забудовник, замовник, інвестор чи підрядник), що може бути пов'язано з певним етапом здійснення такого виду господарської діяльності, як капітальне будівництво, або загалом.

**Висновки.** Підсумовуючи, необхідно зазначити, що в сучасній літературі ризик розглядається у значенні дії, події, ситуації, невизначеності й вірогідності. У дослідженні обґрунтовано визначення *ризик* як імовірність настання події й визначено такі його *ознаки*: ймовірність настання, заздалегідь визначений розмір страхової суми, в межах якої страховик може нести відповідальність, визначений об'єкт страхування (предмет договору), вірогідність виникнення збитків унаслідок настання страхового випадку, можливість недоодержання доходів. **Страховий ризик** визначено як певну подію, на випадок якої проводиться страхування та яка має ознаки ймовірності й випадковості настання із заздалегідь визначеним розміром страхової суми, в межах якої страховик може нести відповідальність щодо конкретного оціненого об'єкта. Для визначення страхового ризику в капітальному будівництві необхідно надати визначення капітальному будівництву. Тому за результатами аналізу сформульовано таке визначення: **капітальне будівництво** – це вид господарської діяльності, який здійснюється визначеними законом суб'єктами на договірній основі, результатом якого є створення об'єкта, пов'язане із залученням грошових, трудових, науково-дослідницьких ресурсів, може мати тривалий характер і зобов'язує отримувати дозволи й погодження на здійснення будівництва.

Отже, **страховий ризик під час здійснення капітального будівництва** – це певна подія, на випадок якої проводиться добровільне страхування за договором, яка має ознаки ймовірності й випадковості настання, де встановлюється заздалегідь визначений розмір страхової суми, в межах якої страховик несе відповідальність відповідно до визначеного об'єкта страхувальника і здійснює страхове відшкодування страхувальнику (вигодонабувачу, третій особі) за договором страхування (забудовник, замовник, інвестор чи підрядник), що може бути пов'язано з певним етапом здійснення такого виду господарської діяльності, як капітальне будівництво, або загалом.

#### Список використаної літератури:

1. Економіка галузі (будівництво) / В.В. Акімов, Т.М. Макарова, В.Ф. Мерзляков, К.А. Огай. Москва: Инфра-М, 2009. С. 304.
2. Англо-русский толковый словарь. Банковское дело. Москва: Экономическая школа: ОЛМА-ПРЕСС Образование, 2005.
3. Балабанов И.Т. Риск – менеджмент. Москва: Финансы и статистика, 1996. 154 с.
4. Біленко М. Структура договірних зв'язків за договором підряду на капітальне будівництво. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 60–64.
5. Вінник О.М. Вдосконалення правового регулювання відносин з капітального будівництва. *Державне регулювання економічних відносин: розвиток законодавства та проблеми застосування у господарських спорах*: матеріали Науково-практичної конференції, 16–17 квітня 2008 р. Львів, 2008. С. 493–500.
6. Воблій М.В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення: сучасна теорія і практика: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Київ, 2007. 29 с.
7. Господарське право: підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, А.В. Смітох та ін.; за ред. О.П. Подцерковного. Харків: Одиссей, 2010. 640 с.

8. Гриценко Г.М. Правове регулювання капітального будівництва за державні кошти: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. Донецьк, 2011. 187 с.
9. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків. Тернопіль: Економічна думка & Карт-бланш, 2002. 570 с.
10. Куниціна, Н.Н. Теория и методология оценки развития регионального аграрного сектора в условиях неопределенности и риска: дисс. ... докт. экон. наук. Ставрополь, 2003.
11. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Москва: Рус. изд., 1981. 326 с.
12. Ойгензихт В.А. Проблема риска в гражданском праве. Душанбе: Изд-во ИРФОН, 1972. 224 с.
13. Олюха В.Г. Щодо недоцільності відмови від терміну капітальне будівництво. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ, 2012. Том 2. С. 731–733.
14. Пацурія Н.Б. Страхові правовідносини у сфері господарювання: проблеми теорії і практики: монографія. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 504 с.
15. Посохов І.М. Аналіз змісту поняття ризик і наукові підходи щодо визначення сутності ризику. *Технічний прогрес та ефективність виробництва*: збірник наукових трудов «Вестник НТУ ХПИ». 2012. № 5. URL: [http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова\\_періодика/vestnik/Технічний\\_прогрес\\_та\\_ефективність\\_виробництва/2012/5/19Posokh.pdf](http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Технічний_прогрес_та_ефективність_виробництва/2012/5/19Posokh.pdf).
16. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 18. Ст. 78.
17. Райзберг А., Лозовский Л.Ш., Сародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. Москва: ИНФРА-М, 2006.
18. Страхование дело: учебник / под ред. профессора Л.И. Рейтмана. Москва: Банковский и биржевой научно-консультационный центр, 1992. С. 30.
19. Словopedia: електронна економічна енциклопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/38/53402/380419.html>.
20. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / под общ. ред. А.Г. Грязновой. Москва: Финансы и статистика, 2005. 1168 с.
21. Чуприна І.В. Поняття та класифікація ризиків підприємницької діяльності. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2012. С. 187–194.
22. Янишен В.П. Понятие и признаки страховых правоотношений в Украине: дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Харьков, 1997. 195 с.
23. Granovski W. Zagadnienia prawno-finansowe reasurancji w Polsce. Torun: Uniwersytet Torunski, 1964. 324 с.
24. Pfeffer J. Insurance and Economic Theory, Irvin Inc., Homewood, Illinois, 1956. p. 1125.
25. Szpunar J. Ubezpieczenia gospodarcze. Poznan: Wyższa Szkoła Ekonomiczna, 1972. 2000 с.
26. Szymanski Z. Prawo ubezpieczeniowe. Lodz: Uniw. Łódzki, 1975.
27. Willett A. H. The Economic Theory of Risk Insurance. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin inc., 1951. 601 с.

#### ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

**Дударенко Валерія Валентинівна** – аспірант кафедри господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**Dudarenko Valeriia Valentyivna** – Postgraduate Student at the Department of Economic Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv

*dudarenkovaleri@gmail.com*